

Cultura i Mitjans | Actualitzat el 16/11/2016 a les 17:03

Mircea Cartarescu: «La literatura és un mitjà per comprendre la vida»

L'escriptor romanès arriba traduït al català per primera vegada, de la mà de Leonard Muntaner | "L'única oportunitat que li queda a Europa és la cultura", afirma en aquesta entrevista

El romanès Mircea Cartarescu, publicat per primera vegada en català | Esteve Plantada

Poesia, crítica, assaig, dietari, narracions, relats, novel·les llargues, curtes, per a infants i adults. Cap gènere s'ha resistit a l'ímpetu creatiu de l'autor romanès Mircea Cartarescu (1956), un dels escriptors més prestigiosos, llegits i admirats del panorama europeu dels darrers anys. Lluny de ser un entrebanc, la dispersió ha estat, en el seu cas, un esplèndid camp de joc on interactuar amb el lector. Ara fa tres dècades, Cartarescu emergeix com a poeta -"i mai no he deixat de ser-ho", afirma-, fins que l'any 1992 va decidir fer el tomb i deixar d'escriure versos. "Una reformulació de mi mateix", rebla.

Pel camí, l'autor ha escrit obres tan rotundes com la trilogia *Cegador* o el poema èpic *El llevant*, títols que el fan ser, any rere any, un dels eterns candidats a les travesses del Nobel. Mentre espera el guardó, i sense massa interès per l'estat de la qüestió, la seva obra arriba en català per primera vegada. Traduïda excel·lentment per Xavier Montoliu, Leonard Muntaner enceta col·lecció amb *Per què ens estimem les dones?*, un llibre on l'autor és capaç de seduir amb una veu erudita i, alhora, popular, deutor del somieig que no ens deixa establir la frontera exacta entre allò que és la vida real i allò que només passa en la ficció. Un tast saborosíssim amb substrat i amb l'espurna de les històries que tenen vida pròpia.

- El pròleg ja ens avisa, que vostè "viu per escriure". I, als relats de *Per què ens estimem les dones?*, vida i escriptura es fusionen, sense que mai arribem a saber on és la frontera.

- Ara fa trenta anys, vaig proposar un concepte a la teoria literària romanesa: *Texistència*, que unia el text amb l'existència, tal i com el nom indica. I és així, perquè la meua vida i la meua literatura conformen una projecció que fa que no sapiguem on s'acaba un pla i on comença un altre.

- Es pot escriure sense haver viscut?

- A l'escriptura és possible qualsevol cosa, fins i tot això. Algunes vegades penso que no existeix la "literatura", sinó les "literatures". hi ha autors que tenen experiències vitals extraordinàries, com Ernest Hemingway o William Faulkner, però n'hi ha d'altres, com Franz Kafka o Italo Svevo, que han estat mers funcionaris. De tal manera que, l'experiència de vida pròpiament, no compta tant. El que compta, de fet, és només la vida interior.

- L'any 1992 deixa d'escriure poesia, una decisió radical.

- Sempre m'he considerat poeta, i res més que poeta. La poesia no és només un gènere literari, sinó que és un estat de l'esperit. En un moment determinat, vaig deixar d'escriure versos, però vaig continuar escrivint poesia en la forma de novel·la, de prosa, de narracions.

- La cita inicial i el primer conte fan d'excel·lent porta d'entrada al món literari d'aquestes narracions. Vincles continus a autors, imatges, llocs, referències pop i una percepció idealitzada de la vida real. És així com concep la literatura?

- El que pot ser real en un conte és només un pretext per tot el que vindrà de fantàstic tot seguit. Sobretot en aquest llibre, m'interessava molt que la veu fos real i creïble. És com un ham per portar el lector al lloc on vull portar-lo.

- Els llibres i els escriptors expressen "la veritat fonamental del món"?

- La literatura és un mitjà per comprendre la vida. Jo no sé cantar, pintar o inventar, i no em puc valdre d'això per comprendre la vida, ni per fer-la comprensible. Per mi, l'únic forat del pany per on puc mirar el món és la literatura. És l'única oportunitat que tinc d'entendre el món i la realitat.

- Potser per això hi ha una constant presència del somni.

- Mai no he distingit entre somni i realitat, i aquesta diferència tampoc no s'aprecia en tot el que he escrit. De fet,ensem i somiem amb la mateixa ment. I tal i com sabem per la psicoanàlisi, els somnis tenen un sentit i s'assemblen molt a allò que som cadascú de nosaltres.

Mircea Cărtărescu Per què ens estimem les dones

Traducció de Xavier Montoliu Pauli

LLEONARD MUNTANER EDITOR

- "No es pot fer res per tenir estil. Ja que l'estil no el tens, sinó que l'ets", escriu. Ho creu així?

- Sí! De fet, espero tenir un estil, evidentment. No el tinc pas quan ballo, i crec que aquest és un dels motius de més pes per haver-me dedicat a la literatura [riu]. Almenys, mentre escric no trepitjo ningú!

- El darrer relat dóna nom al llibre i també exerceix de colofó. Va concebre el llibre així des del principi?

- Tot plegat té una explicació molt senzilla i circumstancial. Primer de tot, vaig escriure el darrer conte, que va ser escrit per respondre a una enquesta que feia una revista humorística. La

pregunta era, literalment, "*Per què ens estimem les dones?*". Vaig escriure aquesta resposta en cinc minuts, vaig enviar-la a la revista i el text va esdevenir viral a través de les xarxes. Posteriorment, la revista *Elle* de Romania em va proposar l'escriptura de diferents relats durant un any.

- Deuria quedar-se astorat amb la proposta.

- Al principi ho vaig rebutjar. Però després, vaig pensar: "per què no?" Era tot un repte per mi. Per dos motius: Un, que era un repte que procedia de la literatura popular; i dos, que la revista *Elle* és una publicació adreçada a dones. La idea era fer textos que s'adrecessin a aquest públic, però que, al mateix temps, continués sent literatura. Va ser una oportunitat que em van fer d'explorar la meua pròpia feminitat, i també totes les relacions que havia tingut amb les dones.

- En els darrers anys comença a rebre premis i reconeixements. De fet, cada any és a les travesses del Nobel. Hi pensa?

- No sóc un home ambiciós i no m'ha interessat mai en quines llistes surt el meu nom. Només et puc dir que tinc un profund desig d'escriure. Cada dia escric i tinc un diari que l'escric des de fa 40 anys. M'encanta escriure i llegir. Aquesta notorietat que he rebut darrerament es deu a llibres que són, potser, més ambiciosos: la trilogia *Cegador* i el poema èpic *El llevant*. Són les obres que m'han empès a una visibilitat més gran arreu d'Europa.

- Europa és un mostrari molt divers de nacions i cultures. Creu que la literatura hauria de ser allò que la definís?

- L'única oportunitat que li queda a Europa és la cultura. Malauradament, avui en dia el nostre continent viu moments molt tristos. Políticament i econòmicament estem molt amenaçats. Però ningú ens pot treure la nostra tradició mil·lenària. Ens poden prendre territori i prosperitat, però no la cultura.